SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:2095

av Isak From och Björn Wiechel (båda S)

Skyddet för våldsutsatta

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga en översyn av lagstiftningen för att möjliggöra att våldsutsatta personer faktiskt får ett starkare skydd i bostaden och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökad kompetens hos berörda myndigheter och domstolar och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

I Sverige saknar idag i lagstiftningar som reglerar bodelning vid separationer såsom sambolagen och äktenskapsbalken, tillräckliga bestämmelser för att skydda våldsutsatta personer i relationer.

När ett förhållande tar slut efter att den ena parten dömts för misshandel mot den andra, riskerar den utsatta att förlora rätten till den gemensamma bostaden – trots att hen är brottsoffer. Enligt nuvarande ordning ska bostaden som huvudregel delas enligt likadelning, om inte särskilda skäl föreligger, vilket ofta leder till orimliga och otrygga konsekvenser för den utsatta parten.

Den utsatta har dessutom ofta tvingats lämna bostaden under pressade omständigheter för en rättsprocess, och många gånger hamnat i ekonomiskt utanförskap på grund av förlorad inkomst, skuldsättning eller isolering från arbetsmarknaden. För de som tvingas söka skyddat boende efter att ha utsatts för våld, tillkommer ytterligare

ekonomiska påfrestningar. Skyddade boenden innebär inte sällan förlorad möjlighet till arbete, i vissa fall förlorade barnbidrag eller sociala förmåner, samt extra utgifter för transport, rättshjälp och ibland också förvara sina tillhörigheter på en säker plats.

Det är en situation som ofta leder till skuldsättning och förvärrar den ekonomiska otryggheten för den utsatta personen. Det gör det ännu svårare för de utsatta att få tillbaka kontrollen över sina liv.

Sambolagen och äktenskapsbalken är i grund väldigt viktiga då de vanligtvis hjälper till att säkerställa att ingen av parterna lämnas utan ekonomisk trygghet efter en separation. Den gemensamma egendomen delas lika, vilket innebär att även den part som kanske inte haft lika hög inkomst eller har varit hemma med barn får en rättvis del av tillgångarna. Detta är särskilt viktigt för att förhindra att den ena parten blir ekonomiskt utsatt vid separation. Detta kan dock också bli problematiskt i fall där den ena parten utsatt den andra olika former av misshandel, olaga hot eller andra former av kontroll.

Dagens lagstiftning innebär bland annat att den person som utsatts för våld kan tvingas köpa ut sin förövare ur den gemensamma bostaden, detta även om det är en bostad som hen från början köpt med egna medel. Det kan leda till en förvärrad eller rent av omöjlig ekonomisk situation. En sådan ordning återskapar maktbalansen för våldsutövaren, i stället för att bryta den.

Socialtjänst och polis har inte heller idag speciellt bra möjligheter att snabbt skydda utsatta personer genom att tex ta tillfälliga beslut om besittningsrätt, för att underlätta för den som blir utsatt för våld och förhindra att personen tvingas söka sig till ett skyddat boende medan förövaren bara fortsätter sitt liv i vanlig ordning.

Myndigheter och domstolar blir inte sällan våldsutövarens förlängda arm. Det är därför angeläget att en översyn görs för att förebygga och motverka att dessa används som redskap i våldsutövning. Ingen ska behöva få sin förmåga försvagad vid ett viktigt möte, för att hon är rädd för någon som är på mötet.

Ökad kompetens hos berörda myndigheter och domstolar är därför avgörande och skulle gynna våldsutsatta och deras barn. Det handlar om samhällets förmåga att möta den våldsutsatta, genom att till exempel erbjuda separata rum vid möten hos familjerätt, medlare, rättsvårdande myndigheter, socialtjänst o.s.v. Det finns gott om forskning på området men politiken har inte hängt med.

Isak From (S) *Björn Wiechel (S)*